

Akwụkwọ Daniel - Nọmba Isii

Jehoiakim

Jeff Pippenger

2023-12-01

Akwụkwọ Daniel na Mkpughe bụ otu akwụkwọ ahụ, n'otu nghọta ahụ nke Akwụkwọ Nsọ bụ otu akwụkwọ, nke mejupụtara Agba Ochie na Agba Ọhụrụ.

“Akụkọ banyere ndụ, onwụ, na mbilite n' onwụ Jisọs, dika nke Ọkpara Chineke, apughị igosi nke ọma n'uju ma e wezuga ihe àmà ndị dī n' Agba Ochie. A na-ekpughe Kraịst n' Agba Ochie nke ọma doro anya dī ka n' Agba Ọhụrụ. Otu na-agba àmà banyere Onye Nzọputa nke ga-abia, ebe nke ọzọ na-agba àmà banyere Onye Nzọputa nke bjaruworị n'uzọ ahụ ndi amuma buru n'amuma. Ka e wee nwee ike ighota atumatụ nke mgbaputa nke ọma, a ghaghị ighota Akwụkwọ Nsọ nke Agba Ochie n'uju. Ọ bụ ihè ahụ e mere ka ọ dī ebube site n'oge amuma gara aga ka na-eme ka ndụ Kraịst na ozizi nke Agba Ọhụrụ pụta n'ihè, n'idi doo anya na n'ima mma. Ọrụ ebube Jisọs bụ ihe àmà nke chi ya; ma ihe àmà kachasi ike na ọ bụ Onye Mgbaputa nke uwa ka a na-achota n'amuma ndi dī n' Agba Ochie mgbe e jiri ha tunyere akukọ ihe mere eme nke Agba Ọhụrụ. Jisọs gwara ndi Juu si, 'Nyochaanụ Akwụkwọ Nsọ; n'ihì na n'ime ha ka unu na-eche na unu nwere ndi ebighi ebi, ha onwe ha kwa bụ ndi na-agba àmà banyere m.' N'oge ahụ, ọ dighi Akwụkwọ Nsọ ọzọ dī adi ma e wezuga nke Agba Ochie; ya mere, iwu ahụ Onye Nzọputa nyere doro anya.” Spirit of Prophecy, volume 3, 211.

Ihe akaebe kachasi ike banyere onye na ihe Kraịst bụ, pụta ihè mgbe a tunyere amuma nile nke Agba Ochie na mmezu nke amuma ndi ahụ n'akukọ ihe mere eme nke Agba Ọhụrụ. Otú a kwa ka ọ dī n'ihè gbasara mmekorita nke akwụkwọ Daniel na Mkpughe.

“N'Akwụkwọ Mkpughe ka akwụkwọ nile nke Bible na-ezukota ma na-ejedebe. Nke a bụ mmeju nke akwụkwọ Daniel. Otu bụ amuma; nke ọzọ bụ mkpughe.” Acts of the Apostles, 585.

Okwu a bụ “mmeju” putara iweta n'izu oke. Mmezu amuma nile nke Agba Ochie bụ “ihe àmà” “kachasi ike” nke “ibụ Chineke” Kraịst. Ihe àmà kachasi ike nke ibụ nke Chineke nke amuma ndi dī n'akwụkwọ Daniel, bụ mmezu nke amuma ndi ahụ dika e gosiri ya n'akwụkwọ Mkpughe. A na-aga n'ihu na amuma ndi dī na Daniel n'akwụkwọ Mkpughe, a na-ewetakwa ha n'izu oke n'ubochi ikpeazu, mgbe e meghere Mkpughe nke Jisọs Kraịst.

“Mkpughe bụ akwụkwọ e mechiri emechi, ma ọ bụkwa akwụkwọ e meghere emepe. Ọ na-edekọ ihe omume dī itunanya ndi ga-eme n'ubochi ikpeazu nke akukọ uwa a. Ozizi ndi dī n'akwụkwọ a doro anya, ọ bughị ihe omimi na ihe a na-apughị ighota aghota. N'ime ya, a na-ewere otu ahiri amuma ahụ dī ka e si mee na Daniel. E nwere ufodu amuma Chineke kwughachiri, si otú a gosi na a ghaghị inye ha mkpa. Onyenweanyi adighi ekwughachi ihe ndi na-enweghi nnukwu isi.” Manuscript Releases, volume 9, 8.

N'afọ nke atọ nke ochichi Jehoiakim, eze Juda, Nebukadneza, eze Babilon, biara Jerusalem, wee gbaa ya gburugburu. Daniel 1:1.

Amaokwu mbụ nke akwụkwọ Daniel nwere ụba nke omuma amuma ma a tlee ya nke oma. Anyị ga-amalite ntule anyị site n'aka Jehoiakim.

Jehoiakim bụ onye mbụ n'ime ndị eze atọ ikpeazụ nke Juda. N'ihia ya, ọ nọchiri anya ozi mmụọ ozi mbụ. Nwa ya, Jehoiachin, onye a makwaara dị ka Jekonaja ma ọ bụ Konja, nọchiri anya ozi mmụọ ozi nke abụọ. Zedekaja soro Jehoiachin, buru onye ikpeazụ n'ime ndị eze atọ ikpeazụ nke Juda. Zedekaja nọchiri anya ozi mmụọ ozi nke atọ. E nwere otutu ndiamà amuma na-akwado na Jehoiakim bụ akara nke ozi mmụọ ozi mbụ. O di mkpa ighota ihe akaebe ndi a, n'ihia na o na-egosi na amaokwu mbụ nke isi nke mbụ nke Daniel na-akowa ozi mmụọ ozi mbụ, na eziokwu ahụ bụ arilika nke na-eme ka a ghotā isi nke mbụ dika ozi mmụọ ozi mbụ nke Mkpughe iri na anọ. Anyi ga-amalite n'Akwukwo Ihe E Mere nke Abuo.

Ọ kpogara ndi ahụ gbanahuru mma agha n'agha gaa Babilon; ebe ha ghorō ndi na-ejere ya na umu ya ozi ruo n'oge ochichi alaeze Peasia: Iji mezuo okwu nke Onyenwe anyi kwuru site n'onu Jeremaya, ruo mgbe ala ahụ nwetara izu-ike sabbath ya nile: n'ihia na ogologo oge o togboro n'efu ka o na-edebe sabbath, iji mezuo afō iri asaa. 2 Ihe E Mere 36:20, 21.

Ndota n'agha na Babilon ruo afō iri asaa bụ ka ala ahụ wee nwee ike inuri onu izu-ike ndi ahụ a na-emezughị dika Levitikos iri abuo na ise siri di. Afō iri asaa nke izu-ike ha nhata afō nari anō na iri itoolu, nke Izrel oge ochie leghaara ntuziaka nke Levitikos iri abuo na ise anya. Afō nari anō na iri itoolu nke nnupuisi gara n'ihu tupu afō iri asaa nke ndota n'agha. N'ogwugwu nke afō nari anō na iri itoolu ahụ, a ga-edobe ndi eze atō n'okpuru Nebukadneza.

Ná ngwucha afō iri asaa nke ndoro n'agha ahụ, Onyenwe anyi kpolitere Sairos, onye bụ eze mbụ n'ime ndi eze atō ahụ ga-enye iwu na Izrel puru iloghachi ma wughachi Jerusalem. Ataksaxis bụ eze nke atō n'ime ndi eze atō ahụ, o kpokwara iwu nke atō ahụ n'afō 457 T.K. Iwu nke atō ahụ malitere afō puku abuo na nari atō nke Daniel isi nke asato, na amaokwu nke iri na anō. N'afō 1798, njedebe mbụ nke iwe ahụ kwusiri, e mepere akwukwo Daniel, mmuo ozi mbu n'ime ndi mmuo ozi atō ahụ wee biarute. Mmuo ozi nke atō biarutere n'ubochi Oktoba 22, 1844.

Ndi eze atō ikpeazụ nke Juda nile zutere Nebukadneza ihu na ihu, ma n'oge a kporo Jehoiakim n'agha, afō iri asaa ahụ malitere. O gara n'ihu ruo mgbe e bibiri Babilon, onye isi agha (Sairos) ahụ nke bibiri Babilon, onye n'oge na-adighi anya mgbe ahụ ghorō eze, wee nye nke mbu n'ime iwu atō ahụ. Iwu nke atō ahụ malitere amuma nke mgbede na ututu ndi ahụ nke kwusiri na mbata nke nke atō n'ime ndi mmuo ozi atō ahụ. Kraist na-ejikota njedebe na mmalite mgbe niile.

Mmalite nke afō iri asaa ahụ mere mgbe Nebukadneza wakporo Jerusalem nke mbu. A kara njedebe nke afō iri asaa ahụ site na mbibi nke Babilon. E wetara mbibi ikpeazụ na nke zuru ezu nke Jerusalem n'elu eze nke atō n'ime ndi eze atō ahụ niile Nebukadneza wakporo. Mbibi nke Jerusalem bụ nke gara n'ihu n'ososo. Ndi eze atō ikpeazụ ahụ nọchiri anya otu akara amuma, n'echiche na Nebukadneza wakporo ha niile. Ha bụ onyinyo nke iwu atō ahụ nke ha niile bụ otu akara, dika ndi mmuo ozi atō ahụ dikwa na ngwucha nke ubochi puku abuo na nari atō.

“N'isi nke asaa nke Ezra ka a huru iwu ahụ. Amaokwu 12-26. N'udi ya zuru ezu kacha oke, Ataksaxis, eze Peshia, weputara ya n'afō 457 T.K. Ma n'Ezra 6:14 a siru na e wuru ulo nke

Onyenwe anyị dị na Jerusalem ‘dị ka iwu ahụ si dị [“decree,” n’akụkụ ibe] nke Sairos, na Darius, na Ataksaksis eze Peshia.’ Ndi eze atọ a, site n’imalite, n’ikwado ozo, na n’imezu iwu ahụ, mere ka o ruo n’izu oke amuma ahụ choro iji kpopta mmalite nke afọ 2300 ahụ. Mgbe a nara afọ 457 T.K., oge e mechara iwu ahụ, dika ubochi nke iwu ahụ, a huru na e mezuru nkowa obula nke amuma ahụ gbasara izu iri asaa ahụ.” The Great Controversy, 326.

Nwanyinna White kwara na iwu atọ ahụ dị mkpa iji mee ka amuma ahụ zuo oke. O kwara mmekorita ha n’etiti onwe ha, ma n’ime ime nke a, o gosiputara agwa utasusu nke okwu Hibru ahụ bu “eziokwu.” O na-ekwu na iwu mbu ahụ malitere, iwu nke abuo ahụ kwughachiri, ma iwu nke atọ ahụ mezuru “nkowaputa o bula nke amuma ahụ gbasara izu iri asaa.” Okwu Hibru ahụ bu “eziokwu” ka e si n’ijikota mkpuredemede mbu, nke iri na atọ, na nke ikpezu nke alifabeti Hibru meputa ya. Iwu mbu ahụ malitere, iwu nke abuo ahụ kwughachiri ya, ma iwu ikpezu ahụ mezuru amuma ahụ. Iwu atọ ahụ nwere akara-aka nke Alfa na Omega, e mekwara ha na njedee nke amuma afọ iri asaa nke ndota n’agha na Babilon, o bu ezie na iwu nke atọ ahụ bjara nke oma mgbe afọ iri asaa ahụ gwusiri. Iwu atọ ahụ bu ndi na-aga n’ihu n’usoro, ma n’agbanyeghi na ha bu iwu atọ, ha ka bu otu akara amuma.

Mmuo-ozu mbu rutere n’afọ 1798, mmuo-ozu nke abuo rutere n’oge opupu ihe ubi nke afọ 1844, ma mmuo-ozu nke atọ rutere n’ubochi Oktoba 22, 1844. Ndi mmuo-ozu atọ ahụ bu otu ihe nnochianya amuma, na-anochi anya ozio ma ebighi ebi nke Mkpughe isi nke iri na ano.

“E nyere ozi mbu na nke abuo n’afọ 1843 na 1844, ma anyi no ugbu a n’okpuru nkwusa nke ozi nke atọ; ma a ka ga-ekwusakwa ozi atọ ahụ nile. O dikwa mkpa ugbu a dika o dibu mgbe o bula gara aga na a ga-emeghari ha nye ndi na-achọ eziokwu. Site n’akpukpogu na n’okwu onu ka anyi ga-eme ka nkwusa ahụ daa uda, na-egosi usoro ha, na itinye amuma ndi na-eduga anyi n’ozu mmuo ozi nke atọ n’oru. O nweghi ike idi ozi nke atọ ma e wezuga nke mbu na nke abuo. Ozi ndi a ka anyi ga-enye uwa n’akwukwo mbiputa, n’okwuchukwu, na-egosi n’usoro akuko ihe mere eme amuma ihe ndi diworo na ihe ndi ga-adi.” Selected Messages, book 2, 104, 105.

Ndi eze ikpezu atọ nke Juda bu otu akara, n’ihi na e mere ka ha niile noro n’okpuru eze Babilon n’ogo di iche iche. Ndi eze ikpezu atọ nke Juda, iwu atọ ahụ na ndi mmuo ozi atọ ahụ, o bu ezie na ha bu atọ n’ezie n’uzo putara ihè, a na-anochikwa ha anya dika otu akara amuma.

Ndi eze atọ ikpezu ahụ bu akuku nke onodu amuma nke mmalite amuma nke afọ iri asaa nke ndokpu n’agha, ya mere ha ghokwa akuku nke mmalite ahụ nke na-egosi ogwugwu nke afọ iri asaa nke ndokpu n’agha. Ndokpu n’agha ahụ malitere site n’itinye ndi eze atọ n’okpuru nwayoo nwayoo, wee kwusi n’ibibi alaeze ahụ na isi obodo ya. Ogwugwu amuma ahụ na-akara mbibi nke mba na isi obodo Babilon, nke na-akara obibia nke iwu atọ ahụ nke na-abia n’usoro n’usoro. A na-akara mmalite amuma nke afọ puku abuo na nari atọ site n’iwu atọ na-aga n’usoro n’usoro, o na-egosikwa ogwugwu amuma nke afọ puku abuo na nari atọ ahụ, nke mejuputara ozi atọ na-aga n’usoro n’usoro.

E gosiri ndi mmuo ozi atọ, na ozi ha atọ di iche iche, ka e jirila ndi eze atọ na iwu ha atọ nke na-aga n’ihu were gosiputa n’udi onyinyo. Ndi eze atọ ahụ ndi kwusara iwu ha atọ nke ha, ka e jirila ndi eze atọ na-aga n’ihu, ndi nke o bula n’ime ha wetara ozi ya nke nnupuisi megide Nebukadneza,

were gosiputa n'udi onyinyo. Ozi nnupuisi ato, ka e jiri gosiputa iwu ato, ndi n'aka nke ha gosiputara ozi ato. Otu na-amalite amuma nke afọ iri asaa, nke n'aka nke ya na-ejedebe na mmalite nke amuma afọ puku abuo na nari ato, nke na-ejedebe n'obibia nke mmuo ozi nke ato n'afọ 1844. Afọ iri asaa ahụ nke ala ahụ ga-eji nwee uto ubochi izu ike sabbat ya apughị ikewapu onwe ha na Oktoba 22, 1844.

Jehoiakim nochiri anya iwu mbu Sairos, nakwa ozi mmuo-ozi mbu nke Mkpughe isi nke iri na anọ. E wezuga nke a, ndi ama ato nke ndi eze Juda ato ikpezu ahụ, iwu ato ahụ, na ozi ndi mmuo-ozi ato ahụ, na-enye ozi ziri ezi banyere akara nke Jehoiakim, n'ihu na mmuo nsọ ekewaputara akuko amuma nke ndi mmuo-ozi ato ahụ nke oma nke ukwu. Ozi ato ahụ niile nwere mbata akuko ihe mere eme, ma emesia nwee nkwa ike nke akuko ihe mere eme.

Mmuo-ozi mbu bira n'afọ 1798, e nyekwara ya ike n'ubochi Ogot 11, 1840, site n'ikwado ukpuru nke otu ubochi maka otu afọ.

“N'afọ 1840, mmezu ozo di iriba ama nke amuma kpaliri mmasi sara mbara. Afọ abuo tupu nke a, Josiah Litch, otu n'ime ndi ozi nduzi na-ekwusa obibia nke ugboro abuo, biputara nkowa nke Mkpughe 9, na-ebu amuma odida nke Alaeze Ukwu Ottoman. Di ka mgbakọ ya siri di, a ga-akwatu ike a... n'ubochi nke 11 nke Ogot, 1840, mgbe a puru itu anya na ike Ottoman di na Constantinople ga-agbajikwa. Nke a kwa, ekwenyere m, ka a ga-achoputa na o bu eziokwu.”

“N'oge ahụ kpomkwem e mere ka a mata, Turkey, site n'aka ndi nochianya ya, nabatara nchebe nke ike ndi otu mmekorita nke Europe, ma si otu a tinye onwe ya n'okpuru njikwa nke mba Ndi Kraist. Ihe omume ahụ mezuru amuma ahụ n'uzo ziri ezi kpamkpam. Mgbe a matara nke a, e mere ka igwe mmadu di ukwu kwenye n'izi ezi nke ukpuru nkowa amuma nke Miller na ndi otu ya nabatara, e nyekwara mmeghari obibia ahụ mkpali di itunanya. Ndi ikom nwere mmuta na okwa sooro Miller, ma n'ikwusa ma n'ibiputa echiche ya, ma site n'afọ 1840 ruo 1844 oru ahụ gbasara ngwa ngwa.” The Great Controversy, 334, 335.

Mmuo-ozi mbu bira na-ekwuputa mmalite nke ikpe ahụ n'afọ 1798, ma ozi ahụ dabere n'idi ire nke njirimara William Miller na otu ubochi n'amuma Akwukwo Nso na-anochi anya otu afọ. E kwadoro ukpuru ahụ “n'ubochi nke iri na otu nke Ogot, 1840,” ma e nyere ozi mbu ahụ ike. Site n'odida amuma banyere nloghachi Kraist n'afọ Akwukwo Nso nke 1843, nke gbatiri ruo n'afọ 1844, mmuo-ozi nke abuo nke Mkpughe isi nke iri na anọ bira. Site n'odida amuma ahụ n'oge opupu ihe ubi nke 1844, uka Protestant juru iwu Miller nke otu ubochi maka otu afọ, ma ghoọ umu nwanji Babilon. Ozi ahụ wee si n'oge ahụ gaa n'ihu nwetakwuo ike n'oge okpomoku nke 1844, mgbe e jikotara ya na ozi nke Mkpu N'etiti Abali. Site n'imezu ozi nke Mkpu N'etiti Abali n'ubochi Oktoba 22, 1844, mmuo-ozi nke ato bira ya na ozi ya.

N'ihu nnupuisi nke Adventizim Laodisia n'afọ 1863, e kenyere ndi nke Chineke ka ha megharia akuko ihe mere eme nke ikpafu ndi Izrel oge ochie n'ozara. Ikwado nke ozi nke ato ga-echere ruo Septemba 11, 2001. Ozi ato ahụ nke o bu na-abata n'akuko ihe mere eme, ma emesia e nye ya ike.

Jehoyakim na Sairos na-anochi anya inye ike nke mmuo-ozi mbu, o bughị obibia ya. O bu ezie na Jehoyakim bu eze mbu n'ime ndi eze ato ikpezụ nke Juda, ma o bu ezie na o na-anochi anya ozi nke mmuo-ozi mbu, agwa amuma ndi o, nakwa Sairos, na-egosiputa na-eme ka o doo anya na ha abuo bu ihe nnochianya nke inye ike nye mmuo-ozi mbu, o bughikwa ihe nnochianya nke obibia nke mmuo-ozi mbu. Obibia nke ozi mbu n'akuko ihe mere eme Jehoyakim bu Manase, eze mbu n'ime ndi eze asaa ikpezụ nke Juda.

Eze asaa buru ndi eze tupu mbibi zuru ezu na nke ikpezụ nke Jerusalem. Ndi eze asaa ahụ na-anochi anya akuko ihe mere eme na-aga n'ihu n'usoro, dika o dikwa na akuko ihe mere eme ahụ ha kporo ihe atu ya site n'afọ 1798 ruo 1844. Mmuo-ozi mbu bjarutere n'afọ 1798, nke ato bjarutere kwa n'October 22, 1844. Akuko ihe mere eme nke 1798 ruo 1844 bu akuko ihe mere eme nke mmuo-ozi mbu na nke abuo. Akuko ihe mere eme nke mmuo-ozi nke ato malitere n'afọ 1844. Mgbe Sister White na-akowa ihe nnochianya nke egbe eluigwe asaa nke Mkpughe isi nke iri, o na-ekwu na egbe eluigwe asaa ahụ na-anochi anya akuko ihe mere eme nke mmuo-ozi mbu na nke abuo, ma o bughị nke mmuo-ozi nke ato.

“Ihe puru iche e nyere Jon nke e gosiputara n'ime egbe-elu-igwe asaa ahụ bu nkowaputa nke ihe omume ndi ga-eme n'okpuru ozi mmuo-ozi mbu na nke abuo.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, olu nke 7, 971.

Akuko ihe mere eme nke egbe-eluigwe asaa nke Mkpughe isi nke iri na-emesi akuko ihe mere eme nke inye ike nye mmuo-ozi mbu n'ubochi Ogoost 11, 1840 ruo n'iru ruo n'oke nkuda mmuo nke Oktoba 22, 1844, ma n'agbanyeghi nke ahụ, o gunyekwara akuko ihe mere eme dum nke mmuo-ozi mbu na nke abuo. Ngwaoru izugbe nke egbe-eluigwe asaa ahụ bu na o na-anochi anya 1798 ruo Oktoba 22, 1844. Akuko ihe mere eme nke mbata nke mmuo-ozi mbu site na 1798 ruo n'oke nkuda mmuo ahụ bu akuko ihe mere eme nke mmuo-ozi mbu na nke abuo, ma e ji amuma na-anochi ya anya di ka egbe-eluigwe asaa. E jikwa ndi eze ikpezụ asaa nke Juda kwaa ihe nlereanya nke egbe-eluigwe asaa ahụ. Ndi eze ato ikpezụ n'ime ha abughị nani ndi na-akowa ndi eze na-esochi ibe ha, kama onu ha bu otu akara nke e ji nke mbu, nke etiti, na nke ikpezụ meputa.

N'akuko ihe mere eme nke ndi mmuo ozi ato ahụ, e nyere ozi mbu ahụ ike n'August 11, 1840, Jehoiakim na Sairos abuo kwa nochiri anya ihe omume ahụ n'amuma.

Anyi ga-anogide na-amata eziokwu ndi a kachasi mkpa n'isiokwu na-esote.

“A ga-eji ezi ntukwasị obi siri ike kporo ihe n'aka nwa akwukwo o bula. Uche o bula ga-atughari n'ilebara okwu Chineke e kpughere anya n'nsopuru juru n'ujo nsọ. A ga-enye ndi na-erubere Chineke isi n'uzo di otu a ihe na amara. Ha ga-ahụ ihe ndi di ebube n'iwu Ya. Eziokwu ukwu ndi e leghaara anya ma ghara ihu anya kemgbe ubochi Pentikost, ga-enwu site n'okwu Chineke n'ocha nke onwe ha. Nye ndi huru Chineke n'anya n'eziokwu, Mmuo Nso ga-ekpughere eziokwu ndi ahụ furu efu n'uche, O ga-ekpughekwa eziokwu ndi bucha ohuu kpankpan. Ndi na-eri anu ahụ ma na-anu obara nke Okpara Chineke ga-esi n'akwukwo Daniel na Mkpughe weputa eziokwu nke Mmuo Nso sitere n'ike mmuo nsọ nye. Ha ga-ebute n'oru ike ndi a na-apughị igbochi. A ga-emege ebugbere onu umuaka ikwusa ihe omimi ndi e zoro ezo n'uche mmadu. Onyenwe anyi ahoroowo ihe nzuzu nke uwa a ime ka ndi amamihe

bụrụ ndị ihere, na ihe ndị na-adighi ike nke ụwa ime ka ndị di ike bụrụ ndị ihere.”

“A gaghị ebute Akwukwọ Nso n’ulo akwukwọ anyị ka e tinye ya n’etiti ekweghị-ekwe. A ghaghị ime Akwukwọ Nso ka o bụrụ ntọala na isiokwu agumakwukwọ. O bụ eziokwu na anyị maara otutu ihe karịa n’Okwu nke Chineke di ndu karịa ka anyị maara n’oge gara aga, ma a ka nwere otutu ihe ndi ozo a ga-amuta. A ghaghị iji ya dika Okwu nke Chineke di ndu, ma were ya di ka nke mbu, na nke ikpeazu, na nke kacha mma n’ihe nile. Mgbe ahụ ka a ga-ahụ ezi uto nke mmuo. Umụ akwukwọ ahụ ga-azulite agwa okpukpe di mma, n’ihi na ha na-eri anu ahụ ma na-anu obara nke Okpara Chineke. Ma o bụrụ na a naghị elekota ya ma zulite ya, ahụ ike nke mkpuru obi na-ere ere. Nigidenu n’uzo nke ihè. Mutanu Akwukwọ Nso. Ndi na-ejere Chineke ozi n’ikwesị ntukwasị obi ga-agozị. Onye ahụ nke na-ekweghị ka oru o bula a ruru n’ikwesị ntukwasị obi ghara inara ugwo oru ya ga-ekpu ihe omume o bula nke iguzosi ike n’ihe na ezi omume n’okpueze nke akara puru iche nke ihunanya ya na nnabata ya.” Review and Herald, August 17, 1897.